

Viešos konsultacijos dėl Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo (EGF) laikotarpio vidurio vertinimo

Pagrindiniai faktai apie Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondą (EGF)

Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas (EGF) yra Europos finansinė priemonė, kurios tikslas yra padėti darbuotojams, kurie neteko darbo dėl neigiamo globalizacijos poveikio ar dėl pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės. EGF finansuoja priemones, skirtas padėti atleistiems darbuotojams kuo greičiau rasti naują darbą.

Globalizacijos sąvoka susijusi su esminiais pasaulio prekybos pokyčiais, kurie daro poveikį užimtumui dėl šių priežasčių:

- labai išaugo prekių ir (arba) paslaugų importas į Europos Sąjungą iš šalių ir regionų, kurie gali gaminti prekes ir teikti paslaugas mažesnėmis sąnaudomis;
- sparčiai sumažėjo ES, valstybių narių ar regionų rinkos dalis tam tikrame sektoriuje;
- prekių gamyba arba paslaugų teikimas (drauge su darbo vietomis) perkeliama į ES nepriklausančias šalis.

Atleistais darbuotojais, susijusiais su ekonomikos krize, laikomi:

- „darbuotojai, kurie buvo atleisti, ir savarankiškai dirbantys asmenys, kurių veikla nutrūko, dėl tebesitęsiančios pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės arba dėl naujos pasaulinės finansų ir ekonomikos krizės“.

EGF gali padėti, jei darbuotojų atleidimas dėl šių veiksnių – ar iš tikrųjų dėl ekonomikos krizės poveikio – daro labai neigiamą poveikį vietas, regioninei ar nacionalinei ekonomikai.

EGF finansavimas gali būti naudojamas aktyvioms darbo rinkos priemonėms remti, pavyzdžiui, pagalbai ieškant darbo, mokymui, švietimui ir judumo išmokoms nenumatyto (didelio masto) darbuotojų atleidimo atveju.

EGF buvo įsteigtas 2006 m. (2013 m. gruodžio 17 d. [Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu \(ES\) Nr. 1309/2013 dėl EGF \(2014–2020 m.\), kuriuo panaikintas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1927/2006](#)).

Nuo 2007 m. EGF skyrė daugiau kaip 560 mln. EUR pagal daugiau kaip 140 paraiškų, susijusių su restruktūrizavimu valstybėse narėse, ir suteikė paramą daugiau nei 130 000 darbuotojų, kurie neteko darbo dėl restruktūrizavimo, susijusio su pasaulio prekybos sistemos pokyčiais ir globalizacija, arba dėl ekonomikos ir finansų krizės. Daugiau informacijos apie atleistų darbuotojų, kurie pasinaudodami EGF pagalba rado naują darbą ir naujų galimybių, galima rasti šiose svetainėse:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lt&catId=326>

2014–2020 m. laikotarpiu nustatyta maksimali suma EGF veiksams buvo sumažinta nuo 500 mln. EUR iki 150 mln. EUR per metus (ši suma grindžiama 2011 m. kainomis). Pagal naują EGF reglamentą galima remti naujas asmenų grupes. Iš grupių, kurios šiuo metu gali gauti EGF paramą (regionuose, kuriuose jaunimo nedarbo lygis 2012 m. viršijo 25 proc., ir vienodomis sumomis, kaip ir darbo netekusiems paramos gavėjams) yra jaunuoliai iki 25 m. (arba 30 m., jei valstybė narė nusprendžia padidinti amžiaus ribą), kurie nedirba ir nesimoko (vadinamieji NEET jaunuoliai (angl. *not in education, employment or training*)). Pagal konkrečią šio reglamento dalį tokius jaunuolius galima remti tik iki 2017 m. gruodžio mėn. Dabartiniame EGF reglamente taip pat nuo 50 iki 60 proc. padidinamos ES lygmeniu bendrai finansuojamų asmenims skirtų veiksmų sumos.

Šių konsultacijų tikslas – užtikrinti, kad plačioji visuomenė, EGF paramos gavėjai ir organizacijos, kurios dalyvauja planuojant ir teikiant EGF paramą, pareikštų savo nuomonę dėl EGF ateities kūrimo ir vertinimo, kokia buvo EGF finansavimo nauda pagal šiuos kriterijus:

- Veiksmingumas. Kokiu mastu EGF bendrai finansuojama veikla pasiekė savo tikslą **padėti nukentėjusiems asmenims greitai rasti naują darbą** ir, jei taikoma, padėjo nedirbantiems ir nesimokantiems jaunuoliams rasti darbą ir grįžti į švietimo ar mokymo sistemą.
- Tvarumas. Ar asmenys, dalyvavę įgyvendinant EGF remiamus veiksmus ir gavę darbą (ar grįžę į mokymo sistemą), praėjus 6–12 mėnesių nuo EGF paramos teikimo pabaigos, **ir toliau turėjo šį darbą** (ar pabaigė mokymo programą).
- Efektyvumas. Ar **teiktos paramos sąnaudos yra pagrįstos atsižvelgiant į pasiektus rezultatus?**
- Nuoseklumas. Vertinant nuoseklumą nagrinėjama, kokiu mastu EGF lėšomis remiami kiti veiksmai, skirti padėti atleistiems darbuotojams (arba NEET jaunuoliams) ir kurie finansuojami iš nacionalinių išteklių arba kitų Europos fondų (pavyzdžiui, Europos socialinio fondo), ir ar finansuojami **panašūs ar vienas kitą papildantys veiksmai**. Pavyzdžiui, EGF gali finansuoti atleistiems darbuotojams skirtas priemones, labai panašias į įgyvendinamas nacionaliniu lygmeniu, arba gali jas papildyti ar paremti (pvz., pasiūlydamas veiksmus, kurie gali būti labiau pritaikyti prie asmeninių poreikių, kaip antai asmenines konsultacijas, tarpusavio paramą, paramą judumui ir kt.), arba teikti kitokias (nei būtų įmanoma naudojant nacionalines lėšas) galimybes surengti įvairių rūšių ar ilgesnės trukmės mokymus.
- Aktualumas. Šiuo vertinimu bus siekiama nustatyti, ar EGF paramos naudojimo kriterijai (pvz., per tam tikrą laikotarpį atleistų darbuotojų skaičius, kurį pasiekus skiriama parama; kriterijai, pagal kuriuos atleidimas turi būti susijęs su globalizacijos ar ekonomikos krize) tebėra aktualūs ir ar tinkama naudoti to paties fondo (EGF) paramą nesimokantiems ir nedirbantiems jaunuoliams remti (ir ar ši parama turi būti tęsiama).
- ES pridėtinė vertė. ES pridėtinės vertės sąvoka susijusi su mastu, kuriuo EGF padėjo gauti paramą daugiau atleistų darbuotojų (poveikio apimčiai) arba paramą labiau pritaikė prie jų individualios padėties, ko kitu atveju nebūtų atlikusios nacionalinės, regioninės arba vietos valdžios institucijos. Taip pat vertinama, ar buvo remiamos asmenų grupės, kurioms kitaip nebūtų suteikta jokia pagalba (poveikis taikymo sričiai); ar taikant EGF remiamas priemones įgyta patirties, kaip veiksmingai remti paramos veiksmus, kuri jau pritaikoma kitose srityse (poveikis funkcijoms); ir, ar dėl EGF lėšų naudojimo pasikeitė Europos ar nacionalinių lėšų naudojimo būdai ir remiamų veiksmų pobūdis (poveikis procesui).